

GEDEON RICHTER

PRIRUČNIK ZA BORBU PROTIV PODMIĆIVANJA I KORUPCIJE

K O M P A N I J E

GEDEON RICHTER PLC. I NJENIH PODRUŽNICA

(„RICHTER”)

Poslednja izmena: 14. septembar 2020. godine

SADRŽAJ

1.	DEFINICIJE	3
2.	IZJAVA O POLITICI I OPSEG PRIMENE PRIRUČNIKA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE ..	5
3.	OSNOVNA PITANJA	5
	3.1 Šta predstavlja podmićivanje i korupciju?.....	5
	3.2 Zakonski okvir i kazne	8
	3.3 Povećan rizik od korupcije	8
	3.3.1 Odnos sa državnim službenicima	8
	3.3.2 Odnos sa zdravstvenim radnicima.....	10
	3.3.3 Odnos sa trećim licima	10
4.	KLJUČNE OBLASTI POTENCIJALNOG RIZIKA	10
	4.1 Pokloni	10
	4.2 Sastanci i gostoprimstva.....	13
	4.3 Donacije, sponzorstva i doprinosi političkim strankama	14
	4.4 Nezvanične uplate radi ubrzavanja postupka	15
	4.5 Davanje podsticaja.....	16
	4.6 Treća lica.....	16
	4.7 Finansijske knjige i evidencije.....	19
5.	ODGOVORNOST OBVEZNIKA	20
6.	NADGLEDANJE.....	21

1. DEFINICIJE

Svi izrazi upotrebljeni u ovom Priručniku za borbu protiv korupcije imaju značenje utvrđeno u ovom priručniku, kao i značenje utvrđeno u važećim lokalnim zakonima i etičkim pravilima, a naročito značenje predviđeno važećim zakonima, podzakonskim aktima i drugim propisima Republike Srbije.

„Podružnica“ označava svako pravno lice koje je, direktno ili indirektno, pod kontrolom ili je pod zajedničkom kontrolom sa društvom Gedeon Richter Plc. Kontrola znači da neki subjekat ili lice, samostalno ili zajedno sa drugim licima, ima pravnu ili stvarnu moć da kontroliše glasanje ili da kontroliše i usmeri upravljanje drugim subjektom, bilo ugovorom ili na drugi način.

„Zaposleni“ svi zaposleni u Richter-u, uključujući sve zaposlene, menadžere, izvršne službenike i članove odbora direktora (čak i ako nisu vezani ugovorom o radu);

„Poštena tržišna vrednost“ označava vrednost koja bi se platila kao rezultat pregovaranja u dobroj veri između dobro obaveštenih strana u transakcijama za robu ili usluge koje treba da budu pružene po principu „van dohvata ruke“. Vrednost uzima u obzir prirodu ili kvalitet robe ili usluga koje se pružaju, kvalifikacije i iskustvo pružaoca i složenost (i hitnost) usluge koja treba da bude pružena, geografski položaj na kome roba ili usluge treba da budu pruženi, prirodu tržišta robe ili usluga koje se pružaju i preovlađujuće stope za sličnu robu ili usluge;

„HCP“ označava zdravstvenog radnika koji je član medicinske, stomatološke, farmaceutske i negovateljske profesije i bilo koje drugo lice koje je tokom svoje profesionalne aktivnosti kvalifikovano ili ima dozvolu da propisuje, isporučuje, administrira, kupuje, preporučuje, vrši nadoknadu, plaća ili nabavlja neki lek, ili ima uticaj ili odobrava bilo šta od navedenog. Primeri zdravstvenih radnika su lekari, medicinske sestre, medicinski asistenti, farmaceuti, bolničari, članovi komisije za formulaciju proizvoda, klinički istraživači i zaposleni u javnim i privatnim bolnicama. U skladu sa srpskim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, pojam „zdravstveni radnik“ uključuje doktora medicine, doktora stomatologije, magistra farmacije i magistra farmacije-medicinskog biohemičara - sa završenim odgovarajućim integrisanim akademskim studijama u zdravstvenoj struci, kao i medicinsku sestru, medicinskog tehničara ili neko drugo lice sa završenom odgovarajućom strukovnom ili srednjom školom u zdravstvenoj struci;

„HCO“ znači zdravstvena organizacija, privredni subjekat (i) koji je zdravstvena, medicinska ili naučna organizacija ili kompanija (bez obzira na njen pravni ili organizacioni oblik), kao što su bolnice, klinike, univerziteti ili druge obrazovne institucije ili udruženja ili (ii) preko kojih jedan ili nekoliko zdravstvenih radnika pruža usluge. U skladu sa srpskim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, zdravstvene ustanove su zdravstvene ustanove u javnom i privatnom vlasništvu, visokoškolske organizacije u oblasti zdravstvene struke, druga pravna lica koja obavljaju zdravstvenu delatnost na osnovu posebnog zakona, privatna praksa, zdravstveni radnici koji obavljaju zdravstvene delatnosti u skladu sa zakonom, druge visokoškolske organizacije i naučno-obrazovne i naučne institucije koje pružaju zdravstvenu zaštitu na osnovu mišljenja Ministarstva zdravlja;

„Richter“ se odnosi na Gedeon Richter Plc. kompaniju sa sedištem u Mađarskoj i Predstavništvo Richter Gedeon NYRT iz Beograda, uključujući i druge njene Podružnice;

„Treća strana“ označava bilo koji subjekat ili osobu koja zastupa kompaniju Richter ili deluje u njeno ime, kao što su distributeri i ostala treća lica koja pružaju bilo kakve usluge marketinga, promocije i usluge prodajnog osoblja trećih lica. Izraz „Treće lice“ takođe uključuje konsultante, agente, podizvođače, partnere u zajedničkom ulaganju, brokere, pružaoce usluga, dobavljače i sva ostala lica koja deluju u ime Richter-a;

„Prenos vrednosti“ podrazumeva direktan i indirektan prenos vrednosti, bilo u gotovini, u naturi ili na bilo koji drugi način, bilo u promotivne svrhe ili na neki drugi način, u vezi sa razvojem i prodajom lekova koji se izdaju na recept isključivo za humanu upotrebu. Direktni prenosi vrednosti su oni koje Richter vrši direktno u korist Primaoca. Indirektni prenosi vrednosti su oni koji se vrše u ime Richter-a u korist Primaoca, ili prenosi vrednosti izvršeni preko posrednika i gde Richter zna ili može identifikovati zdravstvenog radnika/zdravstvenu organizaciju koji će imati koristi od Prenosa vrednosti.

2. IZJAVA O POLITICI I OPSEG PRIMENE PRIRUČNIKA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Richter zahteva poštovanje najviših etičkih standarda i Richter se zalaže za poštovanje svih lokalnih i međunarodnih zakona i propisa o borbi protiv podmićivanja i korupcije koji se mogu odnositi na njegovo poslovanje širom sveta (zajednički „*Zakoni o sprečavanju korupcije*“).

Ovaj Priručnik za borbu protiv korupcije odnosi se na Richter. Poštovanje ovog Priručnika za borbu protiv korupcije obavezno je za sve u Richter-u - uključujući sve zaposlene, menadžere, izvršne rukovodioce i članove odbora direktora (koji su svi obuhvaćeni pojmom „Zaposleni“, kako se u daljem tekstu koristi u ovom Priručnik za borbu protiv korupcije). Poštovanje ovog Priručnika za borbu protiv korupcije takođe je obavezno i za Treća lica („Zaposleni“ i „Treća lica“, zajednički u daljem tekstu „Obveznici“).

Ovaj Priručnik za borbu protiv korupcije reguliše minimalne standarde za borbu protiv korupcije kojih se moraju pridržavati Obveznici. Sve lokalne politike i postupci moraju biti strogi najmanje kao ovaj Priručnik za borbu protiv korupcije. Obveznici se takođe moraju pridržavati svih važećih lokalnih zakona, propisa i etičkih pravila koji mogu nametati još strože zahteve.

Richter ceni integritet i transparentnost i ima nultu toleranciju u pogledu podmićivanja i svih ostalih koruptivnih radnji, bilo da ih počine Zaposleni ili Treća lica koja deluju u ime i za račun Richter-a. Bez obzira na lokalne običaje, poslovnu kulturu ili prirodu zahteva za podmićivanje ili neke druge neprikladne pogodnosti, Zaposlenima i Trećim licima je strogo zabranjeno da se upuštaju ili da namerno ostaju slepi za koruptivne aktivnosti u vezi sa Richter-ovim poslovanjem.

Nijedan Zaposleni neće pretrpeti odmazdu, degradiranje ili druge štetne posledice zbog odbijanja da prihvati ili plati mito ili da primi ili pruži nepropisnu prednost ili zbog poštovanja ovog Priručnika za borbu protiv korupcije, čak i ako to može dovesti do toga da Richter izgubi posao. Pored toga, nijedno Treće lice neće pretrpeti odmazdu, druge štetne posledice ili ekonomsku štetu zbog odbijanja da prihvati ili plati mito ili da primi ili pruži neku neprimerenu prednost ili zbog poštovanja ovog Priručnika za borbu protiv korupcije. Ako Obveznici dožive neku takvu odmazdu ili druge štetne posledice, treba da se obrate Odeljenju za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti (telefon: +36 1 431 4700; email: compliance@richter.hu).

3. OSNOVNA PITANJA

3.1 Šta predstavlja podmićivanje i korupciju?

Korupcija podrazumeva nepropisno delovanje kroz zloupotrebu položaja ili moći neke osobe u vezi sa nezakonitom, neetičnom ili neprimerenom dobiti ili u vezi sa nekim drugim ciljem. Zakon Republike Srbije o sprečavanju korupcije definiše korupciju kao odnos koji proizilazi iz upotrebe službenog ili društvenog položaja ili uticaja u sopstvenu korist ili u korist drugih lica. Postoje mnoge koruptivne prakse, na primer podmićivanje, nezvanične uplate radi ubrzavanja postupka, iznuda, nepotizam, zloupotreba diskrecije i drugi oblici neprimerenog ponašanja. Takvo neprimereno ponašanje nastaje ako osoba ne deluje u dobroj nameri, nepristrasno ili u skladu sa stavom poverenja.

Podmićivanje podrazumeva davanje i nuđenje nekoj drugoj osobi ili primanje od neke druge osobe neprimerene finansijske ili druge pogodnosti sa namerom da se utiče na ponašanje nekoga u javnom ili komercijalnom okruženju u cilju sticanja ili zadržavanja komercijalne, ugovorne, regulatorne ili lične prednosti. Podmićivanje može biti „aktivno“ (nuđenje, obećavanje ili davanje finansijske ili druge pogodnosti) ili „pasivno“ (traženje, pristanak na prihvatanje ili prihvatanje finansijske ili druge pogodnosti).

Primeri:

Nuđenje mita. Nudite potencijalnim klijentima karte za finale Evropskog prvenstva u fudbalu, ali samo ako pristanu da posluju sa Richter-om. To bi predstavljalo prekršaj jer dajete ponudu da biste stekli komercijalnu i ugovornu pogodnost, čak i ako je to lokalna praksa ili običaj. Prihvatanje vaše ponude može predstavljati prekršaj za potencijalnog klijenta.

Organizujete da preduzeće plati dodatnu uplatu nekom državnom službeniku kako bi se ubrzao neki administrativni postupak. Zabranjeno je plaćanje takozvanih „nezvaničnih uplata“ ili „podmazivanja“ državnih službenika kako bi se uticalo na rutinske državne postupke - poput plaćanja novca za ubrzavanje obrade vize (za detalje videti odeljak 4.4 ovog Priručnika za borbu protiv korupcije).

Primanje mita. Dobavljač daje vašoj ćerki posao, ali jasno stavlja do znanja da zauzvrat očekuje da dogovorite nesmetane pregovore i zaključenje ugovora o snabdevanju sa Richter-om. Davanje takve ponude od strane dobavljača predstavlja prekršaj. Isto tako, to bi predstavljalo prekršaj za vas ako prihvatite ponudu jer biste to učinili da biste stekli ličnu pogodnost.

Podmićivanje i korupcija mogu imati različite oblike, na primer, direktno ili indirektno obećavanje ili nuđenje nekog predmeta od vrednosti, poput gotovine ili poklona, neobično visoke provizije, neovlašćeni rabati, dobrotvorne donacije, prikriveni ugovori o profesionalnim uslugama ili poslovne pogodnosti. Podmićivanje se može dogoditi u mnogim okolnostima, na primer, tokom tendera ili procesa ugovaranja, ili kroz obavljanje administrativnih zadataka ili u carinskim pitanjima. Da bi se procenilo da li bi određena praksa mogla predstavljati mito, važno je razmotriti sve relevantne okolnosti, uključujući primaoca, vrednost, vreme, učestalost i transparentnost ponude.

U Republici Srbiji podmićivanje je krivično delo koje se sastoji od direktnog ili indirektnog traženja, nuđenja, davanja, primanja poklona ili drugih pogodnosti, kao i obećavanje ili primanje obećanja o poklonima ili drugim pogodnostima za sebe ili za neku drugu osobu kao uslov da nešto učinite ili da to ne učinite, pri čemu prethodno opisano ponašanje može poprimiti različite oblike, među kojima su sledeći oblici najrelevantniji sa aspekta Richter-ovog poslovanja: podmićivanje u vezi sa obavljanjem poslovne delatnosti i podmićivanje u odnosu na vršenje službenih ovlašćenja. Takođe, podmićivanje kao krivično delo u skladu sa Krivičnim zakonikom Srbije može se manifestovati (i u vezi sa obavljanjem poslovne aktivnosti i podmićivanje u vezi sa vršenjem službenih ovlašćenja) kao aktivne ili pasivne radnje. Prethodni oblici podmićivanja tumačiće se na sledeći način:

- Podmićivanje u vezi sa obavljanjem poslovne delatnosti je oblik podmićivanja gde je čin podmićivanja usmeren prema subjektima u poslovanju, odnosno vrše ga subjekti u poslovanju;
- Podmićivanje u vezi sa vršenjem službenih ovlašćenja je oblik podmićivanja kada je radnja podmićivanja usmerena prema javnom službeniku, odnosno sprovodi ga javni službenik;
- Podmićivanje kao aktivna radnja sastoji se od nuđenja mita,
- Podmićivanje kao pasivna radnja sastoji se od primanja mita.

Davanje, nuđenje, traženje i primanje mita indirektno, preko nekog Trećeg lica, takođe je zabranjeno ako znate ili je opravdano trebalo da znate za nezakonito ponašanje tog Trećeg lica.

U nastavku je nekoliko pokazatelja korupcije kojih bi trebalo da budete svesni:

- lični pokloni visoke vrednosti u poređenju sa lokalnim standardima;
- prekomerne isplate po ugovorima u poređenju sa lokalnim standardima;
- pritisak izvršen da se plaćanja izvrše hitno ili pre roka;
- ponude za zaposlenje koje se odnose na prijatelja ili člana porodice;
- donošenje neočekivanih ili nelogičnih odluka o prihvatanju projekata ili ugovora;
- pristajanje na ugovore koji nisu povoljni za Richter;
- poslovni partner nema očigledne kvalifikacije, iskustvo ili resurse;
- zaobilaženje uobičajenih procedura za nadmetanje / ugovaranje.

3.2 Zakonski okvir i kazne

Podmićivanje i druge koruptivne radnje nisu samo u potpunosti suprotne Richter-ovim vrednostima, već su takođe i nezakonite. Zakoni o sprečavanju korupcije predviđaju da će kompanije primeniti proaktivne mere za sprečavanje i otkrivanje koruptivnih praksi. Posledice nepoštovanja zakona su značajne za Richter i za uključene Obveznike. Lokalni zakoni protiv podmićivanja postoje u gotovo svim zemljama. Na primer, Mađarska je takođe usvojila pravila protiv podmićivanja u Krivičnom zakoniku i u Zakonu o medicini. Sve veći broj zemalja donosi zakone koji zabranjuju primanje mita i druge koruptivne radnje izvan vlastitih granica, uključujući američki Zakon o zabrani koruptivnih praksi u inostranstvu i britanski Zakon o podmićivanju. Kao što je već objašnjeno iznad u odeljku 3.1., pravila protiv podmićivanja u Srbiji sadržana su u Krivičnom zakoniku Srbije koji podmićivanje reguliše kao krivično delo i propisuje ozbiljne kazne za osobe koje su umešane u to.

Kao rezultat korupcije, postoji sve veći broj istraga i izvršnih postupaka širom sveta. Pojedinci i kompanije mogu se suočiti sa građanskim i krivičnim prijavama koje mogu rezultirati velikim novčanim kaznama, zatvorom i isključenjem iz postupka javnih nabavki. Pored toga, pojedinci mogu biti predmet krivične odgovornosti prema važećim zakonima o sprečavanju korupcije, bez obzira da li je kompanija proglašena krivom i da li je krivično gonjena zbog kršenja zakona.

Stoga, ako se zahtev za plaćanje mita iznese nekom Zaposlenom ili bilo kom licu koje deluje u ime Richter-a, uvek bi trebalo da odbijete plaćanje. Umesto toga, trebalo bi da:

- objasnite da Richter, kao vaš poslodavac, ima zabranu vršenja takvih plaćanja;
- objasnite da bi kršenje te zabrane ugrozilo vaš radni status ili drugi oblik radnog odnosa;
- ako podnosilac zahteva insistira da je plaćanje legitimno i službeno, zatražite kopiju zakona ili unutrašnjeg podzakonskog akta koji propisuje te naknade; i
- Odložite pregovore i odmah prijavite zahtev Odeljenju za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti.

3.3 Povećan rizik od korupcije

Postoje određene oblasti i vrste interakcija koje mogu da izlože Richter povećanom riziku od korupcije, kako sledi:

3.3.1 Odnos sa državnim službenicima

Veća je verovatnoća da će se pogodnosti koje se daju onima koji rade u javnom sektoru smatrati neprimerenim i nezakonitim nego pogodnosti date licima koja rade u privatnom sektoru. Iz tog razloga potrebna je povećana svest u interakciji sa predstavnicima javnog sektora ili sa državnim službenicima.

Širom sveta postoji nekoliko specifičnih Zakona o sprečavanju korupcije koji se odnose na podmićivanje državnog sektora, što farmaceutsku industriju i Richter izlaže povećanom riziku. Izraz „*Državni službenik*“ široko se tumači tako da uključuje:

- bilo kog službenika ili zaposlenog neke kompanije u državnom vlasništvu ili pod kontrolom vlade. To uključuje kompanije koje posluju u komercijalnom sektoru, ali su delimično u vlasništvu države ili neke državne agencije;

- svako lice koje obavlja javnu dužnost u državnoj agenciji. To uključuje svakog izabranog ili imenovanog zvaničnika ili zaposlenog u vladi (uključujući i opštinske organe), na bilo kom nivou, uključujući državne, regionalne ili lokalne vlasti. To uključuje članove zakonodavnih, administrativnih i sudskih tela, kao i bilo koji nivo ili senioritet zaposlenih u državnim agencijama, poput kancelarijskih radnika;
- bilo kog službenika ili zaposlenog neke javne međunarodne organizacije (poput Evropske unije, Ujedinjenih nacija ili Svetske zdravstvene organizacije);
- zdravstvene radnike zaposlene u državnim ili javno finansiranim pružaocima zdravstvenih usluga; i
- bilo koju političku stranke, funkcionera političke stranke i bilo kog kandidata za političku funkciju.

U Srbiji pojam „*Državni službenik*“ uključuje svako izabrano ili imenovano lice u javnom organu, osim lica koja su predstavnici privatnog kapitala u organu upravljanja neke kompanije koja je javni organ. Upotrebljeni izraz „*Javni organ vlasti*“ širok je jer uključuje: organe Republike Srbije, autonomne pokrajine, jedinice lokalne samouprave i gradske opštine, ustanove, javna preduzeća i druga pravna lica čiji je osnivač ili član Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave ili gradska opština.

U farmaceutskoj industriji postoji veća verovatnoća istrage nego u drugim industrijama zbog svakodnevnih interakcija sa Državnim službenicima, na primer:

- dozvole/odobrenja za klinička istraživanja, proizvodnju i različite aspekte distribucije proizvoda i marketing;
- određivanje cena i nadoknada troškova;
- učešće na javnim tenderima; ili
- razni oblici interakcije sa zdravstvenim radnicima.

Ostale interakcije koje uključuju Državne službenike mogu uključivati poreske i carinske postupke, migracione vize ili političko lobiranje.

Sastanci se mogu zakazati sa Državnim službenicima u svrhu razgovora o legitimnim poslovnim pitanjima, pod uslovom da se sastanci održavaju na transparentan način kako bi se smanjila percepcija svake korupcije. Izrazito se ne preporučuje sklapanje ugovora o profesionalnim uslugama sa Državnim službenicima, osim ako se znanje i stručnost službenika ne smatraju izuzetno vrednim i kada takvo angažovanje dozvoljavaju lokalni zakoni i industrijski kodeksi. U Srbiji, Zakon o sprečavanju korupcije zabranjuje Državnim službenicima da obavljaju bilo koji drugi posao ili aktivnosti koji zahtevaju puno radno vreme ili stalni rad tokom njihove javne službe. Izuzetno, Državni službenici mogu da obavljaju naučnoistraživačke, nastavne, kulturne, umetničke, humanitarne i sportske aktivnosti, bez saglasnosti Agencije za sprečavanje korupcije, ako to ne ugrožava nepristrasan učinak i ugled javne funkcije. Pored tog posla ili aktivnosti, drugi poslovi ili aktivnosti mogu se obavljati samo na osnovu saglasnosti Agencije za sprečavanje korupcije koja se daje na zahtev Državnog službenika.

Zaključivanje prethodno pomenutog sporazuma mora biti predmet prethodnog odobrenja Odeljenja za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti. Za poklone i gostoprimstva koja se nude ili pružaju Državnim službenicima, pogledajte odeljke 4.1 i 4.2 ispod.

Sve interakcije sa Državnim službenicima treba pravilno dokumentovati (datumi, imena, lokacije, razlog/povod) i potkrepiti originalnim priznanicama.

3.3.2 Odnos sa zdravstvenim radnicima

U mnogim slučajevima, zdravstveni radnici će se kvalifikovati kao Državni službenici (videti odeljak 3.3.1 gore); stoga će svaka interakcija sa zdravstvenim radnicima predstavljati veći rizik od kršenja zakona prema Zakonu o sprečavanju korupcije ili drugim zakonima relevantnim u oblasti oglašavanja lekova i medicinskih sredstava. Posebno rizična područja uključuju:

- poklone i gostoprimstvo pruženo zdravstvenim radnicima;
- sponzorisanje zdravstvenih radnika za prisustvovanje konferencijama, kongresima i drugim sastancima (npr. obuke i edukativni događaji);
- donacije i uzorke dostavljene zdravstvenim ustanovama i zdravstvenim radnicima; i
- naknadu za angažovanje na pružanju usluge.

3.3.3 Odnosi sa trećim licima

Podmićivanje često uključuje Treća lica. Budući da zakoni o sprečavanju korupcije zabranjuju „indirektna“, kao i direktna plaćanja i ponude, plaćanje mita preko nekog Trećeg lica ima isti efekat kao davanje mita direktno. Dakle, Richter i Zaposleni mogu biti krivično odgovorni za plaćanja od strane Trećih strana, poput agenata, distributera, partnera u zajedničkom ulaganju, ugovarača, konsultanata i predstavnika. Iz tog razloga je neophodno da Zaposleni u Richter-u posvete posebnu pažnju svim poslovima sa Trećim licima. Pogledajte detaljna pravila o interakciji sa Trećim licima u odeljku 4.6 ovog Priručnika za borbu protiv korupcije.

4. KLJUČNE OBLASTI POTENCIJALNOG RIZIKA

4.1 Pokloni

Pokloni. Pokloni uključuju bilo koji predmet bez obzira na vrednost koji se prenosi nekom drugom, npr. novac, karte, zajmovi, usluge itd. Uvek treba razmotriti nameru koja stoji iza poklona pre nego što ponudite ili prihvatite takav poklon. Za Zaposlene je neprikladno nuditi ili prihvatiti bilo kakve poklone ili druge podsticaje iznad novčanog ograničenja određenog važećim lokalnim zakonima ili etičkim pravilima. Neprikladne poklone treba učtivo, ali čvrsto odbiti i nikada ih ne treba nuditi Trećim licima.

Osnovni test:

Sledeća pitanja mogu da utvrde da li je poklon prikladan:

- da li je dat sa namerom da se izvrši uticaj ili bi moglo izgledati da se tako vrši uticaj na primaoca da pribavi ili zadrži posao ili poslovnu prednost ili da nagradi poslovnu prednost ili ličnu uslugu ili na drugi način stvori osećaj obaveze?
- da li krši lokalne zakone ili industrijske propise?
- da li uključuje gotovinu ili gotovinske ekvivalente (kao što su vaučeri)?
- da li je nesrazmeran, ekstravagantan ili raskošan s obzirom na okolnosti?
- da li se daje tajno?

Međutim, Richter i Obveznici uvek treba da uzmu u obzir sve okolnosti i relevantne zakone, kao što su lokalni propisi o zdravstvenoj zaštiti, kada određuju na osnovi od slučaja do slučaja da li je poklon dozvoljen prema lokalnim zakonima.

Nuđenje poklona Državnim službenicima. Pokloni, uključujući i sve predmete od vrednosti, nikada nisu dozvoljeni u vezi sa Državnim službenicima, osim kada je jasno da je darivanje dozvoljeno važećim lokalnim zakonima (uključujući Zakone o zdravstvenoj zaštiti i o sprečavanju korupcije) i etičkim pravilima i da je poklon nominalne vrednosti (npr. olovke sa brendom Richter) i pod uslovom da se to radi na potpuno transparentan način.

Srpski Zakon o sprečavanju korupcije definiše poklone kao stvar, pravo ili uslugu, datu ili učinjenu bez odgovarajuće naknade, ili korist ili pogodnost učinjenu javnom službeniku ili članu porodice (supružnik ili vanbračni drug, roditelj ili usvojitelj, dete ili usvojenik Državnog službenika) i zabranjuje Državnom službeniku i članu porodice da primaju bilo kakve poklone u vezi sa javnom službom Državnog službenika, osim protokola i prigodnih poklona. Protokolarni poklon je poklon koji javni funkcioner ili član porodice dobija od predstavnika strane države, međunarodne organizacije ili stranog fizičkog ili pravnog lica tokom službene posete ili u drugim sličnim prilikama. Prigodni poklon je poklon koji se dobija u prilikama kada se pokloni tradicionalno razmenjuju.

Nuđenje poklona zdravstvenim radnicima. Kao što je navedeno u odeljku 3.3.2, pojam „*Državni službenici*“ može uključivati zdravstvene radnike. Shodno tome, ograničenja mogućnosti davanja poklona Državnim službenicima mogu se primeniti i na zdravstvene radnike. Sa druge strane, važeći lokalni zakoni i etička pravila mogu takođe sadržavati zabrane ili ograničenja mogućnosti davanja poklona zdravstvenim radnicima.

U Srbiji je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti regulisano da zdravstveni radnici, kao i zdravstveni saradnici koji obavljaju zdravstvenu delatnost, odnosno delatnost zdravstvene zaštite u državnoj zdravstvenoj ustanovi, članovi organa ili stručna tela u javnoj zdravstvenoj ustanovi, kao i članovi njihove uže porodice, ne mogu tražiti ili primati novac ili poklone, uslugu ili bilo koju drugu korist za sebe, članove uže porodice ili fizička i pravna lica za koja se opravdano može smatrati da su od interesa, ako (pokloni) mogu uticati na nepristrasnost ili profesionalno obavljanje dužnosti ili ako se mogu smatrati nagradom u vezi sa obavljanjem dužnosti i obavljanjem zdravstvenih delatnosti. Izuzetno, iskazivanje zahvalnosti u vidu poklona manje vrednosti, odnosno reklamnog materijala i uzoraka, koji nije izražen u novcu ili hartijama od vrednosti i čija pojedinačna vrednost ne prelazi 5%, a ukupna vrednost ne prelazi iznos od jedne prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, ne smatra se korupcijom, sukobom interesa ili privatnim interesom, u skladu sa zakonom.

Pored prethodno pomenutog, Pravilnikom o načinu oglašavanja leka, odnosno medicinskog sredstva, regulisano je da stručni saradnici oglašivača koji promovišu lek mogu da nude licima iz stručne javnosti (zdravstvenim radnicima i veterinarskim radnicima koji prepisuju lekove, odnosno medicinska sredstva), diplomiranim farmaceutima i drugim stručnjacima iz oblasti proizvodnje i trgovine lekovima, odnosno medicinskih sredstava na veliko i malo, kao i u organizaciji obaveznog zdravstvenog osiguranja) samo poklone koji nemaju veću vrednost, ili čija je vrednost simbolična i koji se odnose na medicinsku, stomatološku ili farmaceutsku ili veterinarsku praksu ili na aktivnosti poslodavca kod kojeg je stručna javnost zaposlena (npr. olovka, sveska, kalendar i druge slične stvari male vrednosti). Pomenuti pravilnik izričito reguliše da se ova vrsta poklona ne smatra oglašavanjem lekova, odnosno medicinskih sredstava koja su predmet primene posebnih ograničenja koja dovode do zaključka da se drugi pokloni mogu smatrati oglašavanjem.

Nuđenje poklona privatnom sektoru. Razumni poslovni rashodi u vezi sa Richter-ovim delatnostima dozvoljeni su pod uslovom da su dozvoljeni i važećim lokalnim zakonima i etičkim pravilima.

Na primer, promotivne stavke/predmeti su obično prihvatljivi kada se nude u vezi sa nekim korporativnim događajem ili posetom kompanije, kao što je upotreba olovaka brenda Richter i papirnih notesa. Nisu preporučljivi pokloni čija je vrednost veća od nominalne.

Prihvatanje poklona. Zaposleni mogu primiti poklone od Trećih lica i poslovnih partnera samo ako im to dozvoljavaju važeći lokalni zakoni i etička pravila, koji odgovaraju prirodi i namerama i ne prelaze nominalnu vrednost.

Ponovljeni pokloni. Čak i ako je samo davanje ili prihvatanje poklona u potpunosti u skladu sa ovim Priručnikom za borbu protiv korupcije, Zaposleni ili Treća lica koja deluju u ime Richter-a ne bi smeli da daju ili prihvataju poklone od iste osobe, kompanije ili organizacije više puta nego što je to određeno važećim lokalnim zakonima ili etičkim pravilima.

Finansiranje poklona. Imajte na umu da nije bitno da li se poklon ili gostoprimstvo plaćaju iz Richter-ovih sredstava ili iz džepa pojedinca (Zaposlenog ili Trećeg lica), na način da Richter kasnije izvrši nadoknadu za iste. Na primer, ako zaposleni u Richter-u podmićuje u svom direktnom ličnom interesu da bi postigao poslovni/komercijalni cilj i povećao šanse za dobijanje unapređenja ili veće naknade, nije važno da li je koristio sopstveni novac, jer se njegove radnje sprovode u ime Richter-a.

Dokumentacija. Svi pokloni moraju biti u potpunosti dokumentovani i potkrepljeni originalnim priznanicama i tačno evidentirani u Richter-ovim knjigama i evidencijama.

Slučaj za posmatranje

Podružnice i agenti kompanije za medicinska sredstva pružali su neprikladne poklone i pogodnosti lekarima u Kini, Argentini i Brazilu. Kompanija je bila svesna nepravilne prakse, ali nije učinila ništa da je zaustavi. Zaposleni su otvoreno komunicirali jedni sa drugima i sa distributerima o isplatama: „[Lekar] je šef odeljenja [javne bolnice]. [Lekar] koristi oko 10 kukova i kolena mesečno i u porastu je, kako nam je rekao tokom večere pre nedelju dana. ... Mnogi ključni hirurzi u Šangaju su njegovi prijatelji. Njegova lepa reč o [kompaniji] daleko se čuje. Večera je zakazana za 24. uveče. To će biti lepo. Ali ostavimo večeru po strani, moram da ga pošaljem u Švajcarsku da poseti ćerku. " Kompaniji je naloženo da plati 22,8 miliona USD.

Slučaj za posmatranje

Podružnice globalne farmaceutske kompanije u nekoliko zemalja nudile su bodove i bonus programe za nepropisno nagrađivanje zdravstvenih radnika koji su se pokazali kao njihovi najbolji kupci. Poeni su iskorišćeni za razne poklone, od medicinskih knjiga do mobilnih telefona, čajnih setova i naočara za čitanje. U Hrvatskoj su zaposlenici kreirali „bonus program“ za hrvatske lekare koji su bili zaposleni na visokim položajima u hrvatskim državnim zdravstvenim ustanovama. Kada bi se lekar složio da koristi proizvode kompanije, procenat vrednosti koju je kupila lekarska ustanova vratio bi se lekaru u obliku gotovine, međunarodnih putovanja ili besplatnih proizvoda. Kompaniji je naloženo da plati 60 miliona USD.

Ako postoji sumnja na postojanje podmićivanja i korupcije, odmah o tome obavestite Odeljenje za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti (tel.: +36 1 431 4700; email: compliance@richter.hu).

4.2 *Sastanci i gostoprimstvo*

Gostoprimstvo. Gostoprimstvo uključuje pozive na sportske, zabavne ili slične događaje, obroke i povezane troškove putovanja i smeštaja. Gostoprimstvo ne sme biti raskošno ili luksuzno, mora uvek biti razumno i proporcionalno i može se odnositi samo na osobe koje se opravdano kvalifikuju kao učesnici. Obezbeđivanje putovanja, zabave i obroka zdravstvenim radnicima, Državnim službenicima ili poslovnim partnerima može biti predmet posebnih ograničenja i smatra se kršenjem zakona, posebno ako su preterani, nerazumni ili nemaju valjanu, a takođe i etičku poslovnu svrhu.

Nuđenje gostoprimstva Državnim službenicima. Generalno, Richter ne podržava plaćanje troškova koji se odnose na putovanje, smeštaj i ishranu Državnih službenika za prisustvovanje posetama na lokaciji ili obrazovnim sastancima. Međutim, u situacijama kada neki državni organ za koji Državni službenik radi ne pokriva sve troškove koji se odnose na takve posete, razumni i stvarni troškovi mogu biti nadoknađeni ako je to dozvoljeno važećim zakonima i industrijskim kodeksima, i pod uslovom da se gostoprimstvo ne poklapa sa tekućim pitanjima koja se tiču Richter-ovog poslovanja, poput javnih nabavki ili drugih državnih odluka, poslovnih pregovora ili pravnih postupaka. Luksuzni restorani nisu dozvoljeni. U Srbiji je zabranjeno pružanje gostoprimstva srpskim Državnim službenicima u vezi sa obavljanjem njihove javne službe. S druge strane, kada neki srpski Državni službenik zakonito obavlja druge poslove ili aktivnosti u skladu sa članom 3.3.2., Gostoprimstvo mu može biti ponuđena na način i pod uslovima definisanim u zakonima, podzakonskim aktima i drugim propisima koji se primenjuju na njegov rad ili aktivnosti.

Nuđenje gostoprimstva zdravstvenim radnicima. Budući da se zdravstveni radnici mogu istovremeno smatrati Državnim službenikom (odeljak 3.3.1), ograničenja u pogledu pružanja gostoprimstva Državnim službenicima mogu se primenjivati i na zdravstvene radnike. Pored toga, Pravilnik o načinu oglašavanja leka odnosno medicinskog sredstva, reguliše sponzorstvo naučnih i promotivnih skupova (precizno objašnjeno u odeljku 4.3.) kao oblik oglašavanja. Jedno od ograničenja u vezi sa ovom vrstom oglašavanja je da gostoprimstvo mora biti ograničeno samo na glavni sadržaj stručnog skupa i ne može obuhvatati osobe koje nisu deo stručne javnosti (zdravstveni radnici i veterinarski stručnjaci koji prepisuju lekove, odnosno medicinska sredstva, diplomirani farmaceuti i drugi stručnjaci iz oblasti proizvodnje i prometa lekova, odnosno veleprodaje i maloprodaje medicinskih sredstava, kao i u organizaciji obaveznog zdravstvenog osiguranja). Vrsta i iznos dozvoljenih troškova u vezi sa pokroviteljstvom profesionalnih skupova kao vrste gostoprimstva takođe je precizno regulisan ovim pravilnikom, kako je objašnjeno u odeljku 4.3.

Nuđenje gostoprimstva privatnom sektoru. Gostoprimstvo u obliku ručka ili večere uglavnom je dozvoljeno, ako nije u suprotnosti sa lokalnim zakonima i industrijskim kodeksima, i pod uslovom da su troškovi razumni.

Dokumentacija. Svako gostoprimstvo koje se nudi javnom ili privatnom sektoru mora biti u potpunosti dokumentovano (datumi, imena, lokacije, razlog/povod) i potkrepljeno originalnim priznanicama, kao i tačno zabeleženo kao takvo u Richter-ovim knjigama i evidencijama.

Nema samostalne reprezentacije. Zabranjeno je samostalno gostoprimstvo ili zabava, koji nisu povezani sa bilo kojim sastankom vezanim za posao.

Lokacija i mesto održavanja. Sastanak treba da se održi na mestu koje logistički ima najviše smisla u svetlu lokacije učesnika ili resursa neophodnih za sastanak. To bi moglo da obuhvati glavna saobraćajna čvorišta i gradove sa odgovarajućom infrastrukturom. Lokacije prvenstveno poznate po

svom turističkom ili rekreativnom karakteru su zabranjene. Mesta održavanja moraju biti prikladna i pogodna za glavnu svrhu sastanka.

Odgovarajuća mesta mogu uključivati kliničke, laboratorijske, obrazovne, konferencijske ili zdravstvene ustanove ili poslovne lokacije kao što su poslovni hoteli ili konferencijski centri. Luksuzni hoteli, odmarališta, mesta poznata po svojoj zabavi ili rekreaciji ili ekstravagantna mesta nisu prikladna.

Prihvatanje gostoprimstva: Primenjuju se isti standardi kao i na nuđenje gostoprimstva.

Primeri „**crvenih zastavica**” su sledeći:

- plaćanje putnih troškova za Državne službenike ili poslovne partnere bez legitimne poslovne svrhe (npr. bez registracije konferencije ili produženja putovanja van datuma sastanka/konferencije);
- organizovanje samostalne zabave poput koncerata ili filmova bez ikakvog legitimnog događaja;
- putovanja ili zabava za supružnike Državnih službenika ili poslovnih partnera;
- neprikladno mesto za profesionalne događaje (npr. destilerije alkoholnih pića).

Slučaj za posmatranje

Podružnice farmaceutske kompanije davale su uplate i neprimerena putovanja lekarima i administratorima bolnica u Grčkoj, Poljskoj i Rumuniji kako bi ih podstakli da odobre kupovinu proizvoda kompanije ili dodelu tendera za projekte kompaniji. Američke i britanske vlasti započele su istragu protiv kompanije i otkrile da kompanija nije adekvatno sprovodila programe poštovanja zakona i etike u stečenim zavisnim društvima i da je morala da plati kazne u iznosu od 77 miliona USD.

Slučaj za posmatranje

Mađarski nacionalni institut za farmaciju pokrenuo je istragu protiv farmaceutske kompanije optužujući je za nezakonit uticaj na lekare tokom „studijskog“ putovanja na Tajland. Kompanija je pozvala zdravstvene radnike da učestvuju u marketinškom istraživanju na Tajlandu. Međutim, istraga je otkrila da nisu obezbeđeni uslovi za sprovođenje ovog istraživanja. Dokazano je da je kompanija organizovala letovanje za zdravstvene radnike u inostranstvu. Organ vlasti je kompaniji izrekao novčanu kaznu u iznosu od 18.000 evra, a fondu zdravstvenog osiguranja je predloženo da proizvode kompanije ukine sa liste lekova za koje se plaća nadoknada.

4.3 Donacije, sponzorstva, doprinosi političkim strankama

Donacije. Kao farmaceutska kompanija koja posluje širom sveta, Richter se zalaže za davanje donacija u naučne, obrazovne ili dobrotvorne svrhe.

Donacije se mogu dati mnogim organizacijama, poput zdravstvenih ustanova, fondacija ili lokalnih organa vlasti, što povećava rizike od korupcije. S obzirom na to, važno je da svaki zaposleni obrati posebnu pažnju prilikom davanja donacija, tako da donacije ne krše zakone o sprečavanju korupcije i ovaj Priručnik za borbu protiv korupcije.

Primeri „**crvenih zastavica**” su sledeći:

- dobrotvorne donacije date bilo kojoj organizaciji (npr. fondaciji) koja je na bilo koji način povezana sa nekim Državnim službenikom ili poslovnim partnerom;
- dobrotvorne donacije organizacijama koje ne mogu da primaju dobrotvorne donacije prema lokalnim zakonima.

Sponzorstva. Zaposleni koji žele da sponzorišu događaje ili aktivnosti koje organizuju ili kojima prisustvuju kupci, potencijalni klijenti ili drugi korisnici kompanije Richter moraju shodno tome poštovati pravila za poklone i gostoprinstvo (videti odeljke 4.1 i 4.2). Na ovom polju je posebno važno poštovanje srpskog Pravilnika o načinu oglašavanja leka, odnosno medicinskog sredstva, jer se sponzorisanje stručnih skupova smatra posebnim oblikom oglašavanja leka, odnosno medicinskih sredstava i kao takvo, podleže raznim ograničenjima. Između ostalog, u skladu sa ovim pravilnikom, sponzorisanje stručnih skupova ne može biti uslovljeno zahtevanjem odnosno davanjem bilo kakvih materijalnih ili nematerijalnih protivusluga profesionalne javnosti (zdravstveni radnici i veterinarski stručnjaci koji prepisuju lekove, odnosno medicinska sredstva, diplomirani farmaceuti i drugi stručnjaci iz oblasti proizvodnje i prometa lekova, odnosno veleprodaje i maloprodaje medicinskih sredstava, kao i u organizaciji obaveznog zdravstvenog osiguranja) koji organizuju okupljanje, odnosno od oglašivača. Pored toga, oglašivač može sponzorirati stručna okupljanja samo do nivoa pokrivanja potrebnih troškova za putovanje, smeštaj, ishranu, kao i troškove obaveznog učešća na stručnom skupu (kotizacija, stručne publikacije, troškovi prostora u kome se održava sastanak i troškovi koji su direktno povezani sa organizacijom). Oglašivač može sponzorirati troškove učešća na stručnim skupovima samo za dane trajanja stručnog skupa i još najviše dva dana neophodna za dolazak i odlazak sa tog skupa. Oglašivač ne može sponzorirati troškove pratećih događaja kao što su: turistička putovanja, sportski i drugi slični događaji koji nemaju karakter profesionalnih skupova u smislu prethodno pomenutog pravilnika.

Doprinosi političkim strankama. Richter ne daje nikakve doprinose političkim strankama ni na jednom tržištu.

4.4 Nezvanične uplate radi ubrzanja postupka

U nekim zemljama može biti lokalna praksa da preduzeća uplaćuju male iznose Državnim službenicima nižeg nivoa kako bi obezbedila ili ubrzala ili „olakšala“ obavljanje rutinskog državnog postupka u vezi sa kojom ti službenici nemaju diskreciono pravo.

Primeri mogu da uključuju:

- pribavljanje dozvola, licenci ili drugih zvaničnih dokumenata koji kvalifikuju lice za poslovanje u stranoj zemlji;
- obrada državnih dokumenata poput viza;
- pružanje policijske zaštite ili poštanske usluge;
- zakazivanje inspekcija povezanih sa izvršenjem ugovora ili pošiljkom robe;

- pružanje usluga telefona, struje ili vode;
- utovar ili istovar tereta ili zaštita kvarljivih proizvoda ili robe od propadanja; ili
- druge slične radnje koje službeno lice obično i redovno izvodi.

Richter sva nezvanična plaćanja radi ubrzavanja postupka smatra korupcijom i izričito ih zabranjuje. Sa aspekta Krivičnog zakonika Srbije, nezvanična plaćanja radi ubrzavanja postupka mogu se smatrati podmićivanjem (odjeljak 3) ili trgovinom uticajem (oblik korupcije u okviru kojeg osoba zahteva, prima, obećava, nudi ili daje poklon ili drugu korist za sebe ili druge lice, direktno ili indirektno u pravcu korišćenja društvenog i/ili službenog, stvarnog ili pretpostavljenog uticaja u posredovanju u preduzimanju ili ne preduzimanju određene službene radnje) kao posebna krivična dela. Takođe, u Srbiji nezvanična plaćanja radi ubrzavanja postupka mogu se tumačiti kao delo korupcije u skladu sa Zakonom o sprečavanju korupcije ove zemlje.

4.5 Davanje podsticaja

Svi podsticaji, na primer popusti, druge diferencirano određene cene ili posebne cene, rabati, kreditni aranžmani i bonusi za obim ili učinak u pogledu proizvoda i usluga moraju biti tržišno vođeni i zasnovani na tržišnim uslovima „van dohvata ruke“. Davanje podsticaja nikada neće dovesti do neprimerene koristi, bilo direktno ili indirektno, bilo kom poslovnom partneru, zdravstvenom radniku, Državnom službeniku, kupcu ili nekom drugom licu. Sva podsticaji moraju biti adekvatno potkrepljeni dokumentacijom i tačno evidentirani razumno detaljno u Richter-ovim knjigama i evidencijama u skladu sa važećim finansijskim i računovodstvenim politikama i procedurom (videti odeljak 4.7 dole).

4.6 Treća lica

Odnosi sa trećim licima. Zakoni o sprečavanju korupcije zabranjuju nepropisne pogodnosti, bilo da se daju direktno ili indirektno. To znači da Richter može snositi odgovornost ako neko Treće lice angažovano da zastupa ili pruža usluge ili u ime Richter-a izvrši neispravnu uplatu ili se na neki drugi način upusti u nepropisno ponašanje tokom svog rada za Richter. Ova izloženost može nastati uprkos tome što je Richter zabranio dotično plaćanje ili ponašanje i/ili što Richter nije znao za ovo plaćanje ili ponašanje. Skretanje pogleda ili ignorisanje „crvenih zastavica“ da nešto možda nije u redu ne oslobađa Richter ili nekog Zaposlenog od odgovornosti.

Očekujemo da svi naši dobavljači Treća lica dele naše vrednosti i etičke standarde. Richter ne sme da zaposli Treća lica koja odbiju da se pridržavaju ovog Priručnika za borbu protiv korupcije (ili njihove sopstvene ekvivalentne politike, koje će Richter proveriti).

Due diligence analiza. Moramo obezbediti da „poznamo svoje partnere“. Kad god Richter namerava da angažuje neko Treće lice (na primer, agenta, konsultanta, subjekt zajedničkog ulaganja ili korisnika licence) za pružanje usluga za ili u njegovo ime, mora se izvršiti due diligence analiza pre formiranja poslovnog odnosa (osim kada je nedavno sprovedena procena za slične usluge).

Prema potrebi, odgovarajuća due diligence analiza treba da uključi razmatranje ugleda, stvarnog vlasništva, profesionalne sposobnosti, iskustva, finansijskog stanja i kredibiliteta Trećeg lica i istorije poštovanja od strane tog Trećeg lica važećih Zakona o sprečavanju korupcije. U slučaju sumnje u vezi sa rizičnim profilom Trećeg lica ili vrstom due diligence analize koja se sprovodi, treba se obratiti Odeljenju za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti (telefon: +36 1 431 4700; e-pošta: compliance@richter.hu). Procena Trećih lica uvek mora biti dokumentovana.

Plaćanja Trećim licima. Sve naknade i troškovi plaćeni Trećim licima moraju predstavljati odgovarajuću, opravdanu i proporcionalnu naknadu (tj. Fer tržišnu vrednost), koja je komercijalno opravdana u datim okolnostima, za legitimne usluge koje pruža Treće lice.

Sva plaćanja Trećim licima moraju se izvršiti elektronskim sredstvima koja se prebacuju direktno na onaj bankovni račun koji Treće lice s vremena na vreme naznači u pisanoj formi. Bankovni račun mora biti na ime tog Trećeg lica i u državi u kojoj se pružaju usluge. Isplata ne sme biti izvršena preko druge strane koja nema ugovorni odnos sa Richter-om. Ugovore koji predviđaju isplate nekome ko nije ugovorna strana ili isplate zemljama koje nisu matična država ugovornice mora unapred odobriti lokalni menadžer. Moraju se voditi tačne finansijske evidencije svih uplata.

Slučaj za posmatranje

Francuska podružnica kompanije za medicinska sredstva platila je dvema stranim korporacijama, u novinama nazvanim „ruski agenti“, provizije od 15% do 30% „pokazujući svesno nepoštovanje velike verovatnoće da ruski agenti prosleđuju bar deo svojih provizija ruskim državnim službenicima“. Troškovi distribucije iznosili su oko 2% do 2,5% za razliku od velikih provizija plaćenih agentima. Sveukupno je agentima plaćeno 4,6 miliona USD pri prodaji od 38,6 miliona USD. Kompaniji je izrečena kazna od 50 miliona USD.

Nadgledanje. Važno je da se redovno nadgledaju poslovne aktivnosti i poslovanje svakog relevantnog (npr. visokorizičnog) poslovnog partnera kompanije Richter, kako bi se mogla izvršiti razumna procena rizika od podmićivanja i korupcije ako se okolnosti promene i ako postoji sumnja na postojanje podmićivanja ili korupcije kod Trećeg lica (na primer, predmet su negativnih pisanja u štampi ili započinju rad u nekoj nadležnosti visokog rizika). Svi zaposleni su dužni da obezbede pravilno nadgledanje Trećih lica, i da iznesu sumnju u pogledu podmićivanja i korupcije tokom odnosa sa bilo kojim Trećim licem Odeljenju za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti (telefon: +36 1 431 4700; e-pošta : compliance@richter.hu).

Slučaj za posmatranje

Kompanija je prodala svoje proizvode po punoj ceni svom distributeru, a zatim je distributeru platila popust u obliku dodatne uplate ofšor fiktivnoj kompaniji. Distributer je pružio novčane podsticaje i druge vredne stvari grčkim lekarima za kupovinu proizvoda kompanije. Kompaniji je izrečena kazna od 22 miliona USD.

Primeri uobičajenih „**crvenih zastavica**“ u odnosu sa Trećim licima su:

Opšte:

- došli ste u posed saznanja da se neko Treće lice bavi ili je optuženo da se bavi nepropisnim poslovnim praksama;

- Treće lice ima reputaciju da plaća mito ili da zahteva da mu se plaća mito ili ima reputaciju da ima „poseban odnos“ sa Državnim službenicima;
- Treće lice insistira na primanju provizije ili naknade pre nego što se obaveže da potpiše ugovor sa Richter-om;
- Treće lice zahteva plaćanje u gotovini i/ili odbija da potpiše formalni ugovor o proviziji ili naknadi ili da dostavi fakturu ili račun za izvršenu uplatu;
- Treće lice zahteva da se plaćanje izvrši u zemlji ili geografskoj lokaciji koja se razlikuje od mesta gde Treće lice ima prebivalište ili gde posluje;
- Treće lice vam ponudi neobično velikodušan poklon ili vam pruži raskošno gostoprimstvo.

Tenderi, javne nabavke (znaci zabrinutosti da Treće lice vrši plaćanje nekom državnom naručiocu da bi dobilo posao):

- Treće lice zahteva izuzetni popust, rabat ili drugu smanjenu nabavnu cenu;
- preterane provizije plaćene agentima ili konsultantima;
- nerazumno visoki popusti distributerima;
- distributer tvrdi da će za određeni skup krajnjih korisnika biti potrebno utvrđivanje posebnog ugovora o agentu prodaje i strukturi naknade;
- zahtevi za političke, dobrotvorne priloge ili druge usluge kao način uticaja na službeno delovanje.

Odnosi prodaje i marketinga:

- distributer predlaže razdvajanje naknade za prodaju i naknade za određene marketinške aktivnosti;
- konsultantski ugovori uključuju samo nejasno opisane usluge;
- konsultant nema iskustva u poslovima zadržavanja

Ako u bilo kom trenutku tokom postupaka due diligence analize ili interakcije sa nekim Trećim licem Zaposleni posumnja na korupciju, odmah se obratite Odeljenju za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti (telefon: +36 1 431 4700; e-pošta: compliance@richter.hu) kako bi se Zaposlenom pružila pomoć u rešavanju crvene zastavice. Svi potencijalni sukobi i crvene zastavice moraju biti u potpunosti dokumentovani. Sve crvene zastavice moraju biti adekvatno razmotrene pre nego što se može pristupiti angažovanju nekog Trećeg lica.

4.7 *Finansijske knjige i evidencije*

Principi vođenja knjiga i evidencije. Richter i Treće lice moraju voditi tačne knjige i evidencije koje odražavaju transakcije i raspolaganje imovinom razumno detaljno, potkrepljene odgovarajućim sistemom internih računovodstvenih kontrola. Ovi zahtevi se sprovode putem standardnih računovodstvenih pravila i postupaka Richter-a i Trećih lica, kojih se svi Obveznici moraju pridržavati bez izuzetka.

Naročita pažnja se mora posvetiti kada transakcije mogu uključivati isplate Državnim službenicima.

Knjige i zapisi uključuju račune, fakture, prepiske, memorandume, trake, diskove, papire, knjige i druge dokumente ili pisane informacije bilo koje vrste.

Nijedan račun ne sme da se vodi van knjige kako bi se olakšalo ili prikrilo nepravilno plaćanje.

Primeri falsifikovanih knjiga i evidencija koje krše ovaj Priručnik za borbu protiv korupcije i važeće zakone uključuju plaćanje lažnih ili prevarnih faktura, dodelu pogrešne šifre nepravilnom plaćanju u glavnoj knjizi ili falsifikovani izveštaj o troškovima kako bi se sakrila nepravilna reprezentacija za Državnog službenika.

Postoje određene „**crvene zastavice**“ koje mogu ukazivati na moguće prikrivanje stvarne prirode transakcija, uključujući:

- prekomerno plaćanje usluga;
- neobični aranžmani za plaćanje (npr. zahtevi za plaćanje u gotovini ili na inostrane bankovne račune ili avansno plaćanje usluga bez legitimnog obrazloženja);
- plaćanje sa nedostatkom prateće dokumentacije (npr. pisani sporazum koji jasno opisuje usluge i uslove plaćanja). Nejasan ili lažan opis pruženih usluga kao što je „Za pružene usluge“

Principi sprečavanja pranja novca. Pranje novca je proces kojim se prikriva postojanje ilegalnog ili neprimerenog izvora prihoda, a zatim se taj prihod prikriva kako bi se učinio legitimnim.

U Srbiji, u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, pranje novca uključuje:

- konverziju ili prenos imovine stečene izvršenjem krivičnog dela;
- prikrivanje ili netačno prikazivanje stvarne prirode, porekla, mesta pronalaska, kretanja, raspolaganja, vlasništva ili prava u vezi sa imovinom stečenom izvršenjem krivičnog dela;
- sticanje, posedovanje ili korišćenje imovine stečene izvršenjem krivičnog dela,

bez obzira na to da li su se navedene delatnosti obavljale u Republici Srbiji ili van njene teritorije. Pranje novca takođe je regulisano kao krivično delo u Krivičnom zakoniku Srbije.

Upotreba nezakonitih prihoda od strane Richter-a može dovesti do odgovornosti u zemljama u kojima Richter posluje. Zaposleni koji postanu svesni sumnjivih okolnosti koje su dovele do toga

da veruju da bi bilo koja transakcija mogla da uključuje plaćanje ili primanje prihoda od bilo koje nezakonite aktivnosti, trebalo bi da ovo prijavite Odeljenju za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti (telefon: +36 1 431 4700; e-mail: compliance@richter.hu).

5. ODGOVORNOST OBVEZNIKA

Opšte obaveze. Svi obveznici su odgovorni za razumevanje i poštovanje Priručnika za borbu protiv korupcije. Svaki Obveznik je dužan da:

- se upozna sa Priručnikom za borbu protiv korupcije i saopštiti ih podređenima;
- poštuje Priručnik za borbu protiv korupcije ili sopstvene unutrašnje politike za borbu protiv korupcije pod uslovom da sadrže odredbe koje su u svakom trenutku najmanje isto onoliko stroge kao one u ovom Priručniku za borbu protiv korupcije;
- postavi pitanja ako su Priručnik za borbu protiv korupcije ili radnje koje je potrebno preduzeti u određenoj situaciji nejasni;
- obrati pažnju na indikacije ili dokaze o mogućim prekršajima;
- odmah prijaviti kršenja ili sumnje na kršenja putem odgovarajućih kanala (videti tačku ispod „Prijavljivanje zabrinutosti“); i
- proaktivno nadgleda ažuriranja ovog Priručnika za borbu protiv korupcije.

Svaki zaposleni ima obavezu da pravilno upravlja i nadgleda poslovne aktivnosti koje se vode preko Trećih lica. U zakonodavnom i izvršnom okruženju za borbu protiv korupcije koje se kontinuirano razvija, Richter može ažurirati ili promeniti ovaj Priručnik za borbu protiv korupcije kako bi i dalje ostao efikasan i relevantan. Takva ažuriranja biće dostupna Obveznicima i izričita je obaveza Obveznika da uzmu u obzir ove ispravke i da ih poštuju. Stoga, nijedno ažuriranje ih ne može osloboditi odgovornosti za nepoštovanje ažuriranih klauzula.

Posledice nepropisnog ponašanja. Korupcija i podmićivanje izlažu kompanije i pojedince uključene riziku od krivičnog gonjenja, uključujući teške kazne i zatvorske kazne. Svako kršenje ovog Priručnika za borbu protiv korupcije tretiraće se izuzetno ozbiljno i može rezultirati disciplinskim merama, uključujući i prestanak radnog odnosa iz ozbiljnog razloga i/ili trenutni prekid odnosa Trećeg lica sa Richter-om. Kršenje zakona takođe može rezultirati građanskim ili krivičnim sankcijama za Obveznika. Nepoznavanje Richter-ovih standarda i/ili lokalnog zakona nije izgovor za njihovo nepoštovanje. Richter takođe može prekršaj prijaviti nadležnim organima vlasti i podneti tužbu protiv prekršioca.

Nema odmazde. Richter primenjuje politiku nulte tolerancije za odmazdu prema zaposlenima ili Trećim licima koji su prijavili ili učestvovali u istrazi o mogućim kršenjima ovog Priručnika za borbu protiv korupcije ili drugim koruptivnim radnjama ili prekršajima. Ti Zaposleni ili Treća lica ne mogu dobiti otkaz, biti disciplinski kažnjeni ili na bilo koji drugi način diskriminirani u znak odmazde zbog izvršenog prijavljivanja. Bilo koja osoba koja se pokuša osvetiti ili na drugi način progoniti ili uznemiravati Zaposlenog ili Treće lice zbog prijave u dobroj veri biće predmet primene odgovarajućih disciplinskih mera, uključujući i otkaz radnog odnosa iz ozbiljnog razloga i/ili trenutni raskid odnosa Trećeg lica sa Richter-om.

Prijavljivanje zabrinutosti. Ako vam je poznato da je neki Zaposleni ili Treće lice umešano u dela koja predstavljaju kršenje ovog Priručnika za borbu protiv korupcije, takvo ponašanje morate bez odlaganja prijaviti Odeljenju za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti (telefon: +36 1 431 4700; e-pošta: compliance@richter.hu).

6. NADGLEĐANJE

Odeljenje za upravljanje globalnim poslovanjem, pravna pitanja i pitanja usaglašenosti nadgledaće efikasnost i razmatraće primenu ovog Priručnika za borbu protiv korupcije, takođe u svetlu razvoja sudske prakse i najboljih praksi usklađenosti poslovanja. Sve identifikovane izmene ili poboljšanja (naročito u slučaju promene važećih Zakona o sprečavanju korupcije ili propisa) će se izvršiti što je pre moguće. Sistemi i postupci interne kontrole biće predmet redovne revizije kako bi se osigurala njihova efikasnost u rešavanju zabrinutosti u pogledu podmićivanja i korupcije.